

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

MEDICINOS DARBUOTOJŲ SAVIŽUDYBĖS IR PREVENCIJOS MODELIAI: LITERATŪROS APŽVALGA

Darbo autorė. Emilija BELOUSOVA, III kursas.

Darbo vadovas. Prof. dr. Alvydas NAVICKAS, VU MF Klinikinės medicinos institutas, Psichiatrijos klinika.

Darbo tikslas. Apžvelgti naujausius tyrimus susijusius su medicinos darbuotojų savižudybėmis bei prevencijos modeliais.

Darbo metodika. Literatūros apžvalga vykdyta naudojant tarptautines duomenų bazes Pubmed ir Google Scholar kombinuojant raktinius žodžius: „suicide“, „healthcare workers“, „medical personnel“, „medical staff“, „physicians“, „nurses“, „prevention“. Įtraukimo kriterijai: moksliniai straipsniai ir publikacijos nuo 2020 m. iki 2024 m. imtinai anglų bei lietuvių kalbomis.

Rezultatai. Išanalizavus mokslinę literatūrą, pateiktos pagrindinės vyraujančios temos pagal paieškos rodiklius:

1. Savižudybių paplitimas tarp medicinos darbuotojų Jungtinėse Amerikos Valstijose (JAV) iš 1,84 milijonų dirbančių suaugusių asmenų, kurie buvo stebimi nuo 2008 m. iki 2019 m. kohortos, lyginant su ne sveikatos priežiūros darbuotojais, pagal lytį ir amžių standartizuotas savižudybių skaičius buvo reikšmingai didesnis tarp visų sveikatos priežiūros darbuotojų, įskaitant slaugytojas, pagalbinius darbuotojus ir medicinos technikus. Be to, moteriškos giminės slaugytojų savižudybių skaičius buvo 17,1 iš 100 000, palyginti su 8,6 iš 100 000 moterų bendroje populiacijoje. Atliekant tyrimą Lietuvoje, per stebėjimo laikotarpį nuo 2011 m. kovo 1 d. iki 2019 m. visa tiriamoji populiacija patyrė 32 900 mirčių, 2902 iš jų buvo identifikuotos kaip savižudybės. Tarp sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų įvyko 383 mirtys, įskaitant 16 savižudybių iš kurių 8 priklausė gydytojams, 3 slaugytojoms ir slaugytojų padėjėjams ir 5 kitiems medicinos darbuotojams. A. Navicko atlikta nusižudžiusių moterų studijoje nustatyta, kad iš 2003 metais nusižudžiusių 296 moterų beveik kas dešimta buvo sveikatos sistemos darbuotoja – 29 moterys: 17 slaugytojų (5,7 proc.), 5 slaugytojų asistentės (1,7 proc.), 2 gydytojos (0,7 proc.), po 1 farmacininkę, psichologę, logopedę ir socialine darbuotoja (po 0,3 proc.).

2. Medicinos darbuotojų požiūris ir patirtis Medscape atlikto medicinos darbuotojų savižudybių tyrimo metu buvo apklausta 9000 medikų dėl savižudiškų minčių iš kurių net 11 proc. moterų ir 9 proc. vyrų atsakė teigiamai. Taip pat, JAV gydytojų fondo paskelbti nacionalinės apklausos rezultatai parodė jog daugiau nei pusė medicinos darbuotojų pažįsta gydytoją, kuris svarstė apie savižudybę, bandė nusižudyti arba mirė. Nepaisant to, 2021 m. atlikus nacionalinį tyrimą, kuriame dalyvavo beveik 5 000 JAV gydytojų, nustatyta, kad savižudybės minčių turintys gydytojai rečiau kreipiasi pagalbos nei savižudybės minčių neturintys gydytojai.

3. Perdegimo pasekmės ir galimybės Medicinos darbuotojų perdegimas yra pagrindinė depresijos, piktnaudžiavimo narkotinėmis medžiagomis, santykių problemų bei minčių apie savižudybę priežastis. Nustatyta, jog mintys apie savižudybę buvo dažnesnės tarp perdegimo paveiktų asmenų nei tarp jo nepatyrusių. Būtent dėl medicinos personalo perdegimo prastėja ir pacientų gyvenimo kokybė, saugumas bei rezultatai, o sveikatos priežiūros įstaigos patiria daugiau finansinių išlaidų. Atlikus 54-ių intensyviosios terapijos skyrių Šveicarijoje tyrimą nustatyta, kad bendras skyriuje dirbančių gydytojų ir slaugytojų perdegimo lygis buvo susijęs su tame skyriuje slaugomų pacientų standartizuotais mirtingumo rodikliais.

Remiantis sisteminių apžvalgų įrodymais organizacinės intervencijos gali ženkliai sumažinti perdegimo lygį. Net ir nedidelio masto investicijos gali turėti teigiamos įtakos medicinos personalo savijautai.

Išvados. Šios literatūros apžvalgos rezultatai pabrėžia ne tik nerimą keliantį medicinos darbuotojų savižudybių paplitimą ir perdegimo poveikį sveikatos priežiūros specialistų psichikos sveikatai, bet ir duomenų trūkumą. Skirtingų mokslinių tyrimų kohortai skiriasi, todėl nebuvo galima išskirti medicininės specialybės kuriai kiltų didžiausia savižudybės rizika. Remiantis pateiktais duomenimis, trūksta visapusiškų įrodymais pagrįstų intervencinių priemonių, skirtų tiek individualioms, organizacinėms, tiek sisteminėms sveikatos priežiūros sistemų problemoms spręsti. Veiksmingos prevencijos strategijos turi apimti psichikos sveikatos švietimą, tarpusavio paramos tinklus, darbo krūvio valdymo iniciatyvas bei organizacinius ir kultūrinius pokyčius, kurie skatintų medicinos darbuotojų bendruomenę ieškoti pagalbos. Taip pat, siekiant įgyvendinti prevencijos priemones svarbu atsižvelgti į individualių grupių rizikos profilius: specialybę, darbo pobūdį, individualius poreikius bei kilmės šalį.

Raktažodžiai. Medicinos darbuotojai; savižudybės; prevencija.